

**Simon kunnan vastine Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden selityspyyntöön koskien muutoksenhakua Länsi-Pohjan sosiaali- ja terveystalvelujen sairaanhoitopiirin kuntayhtymän yhtymävaltuuston päätöksestä 29.11.2022 §48 dnro 41/2023 /Valitus korkeimmalle hallinto-oikeudelle/ Päätös**

Kunnanhallitus 27.03.2023 § 77

Valmistelija

Kunnanjohtaja Vivi Marttila:

Pohjois-Suomen hallinto-oikeus on pyytänyt Simon kunnalta selitystä Lapin hyvinvointialueen tekemän valituksen johdosta. Valituksenalainen päätös koskee Länsi-Pohjan sosiaali- ja terveystalvelujen ja sairaanhoitopiirin kuntayhtymän yhtymävaltuuston 29.11.2022 § 48 kohdassa tekemää päätöstä, jonka mukaan kuntayhtymän peruspääomaa alennetaan 14,0 miljoonasta eurosta 2,5 miljoonaan euroon.

Lapin hyvinvointialue on valituksessaan vaatinut, että edellä mainittu päätös on kumottava, päätöksen täytäntöönpano on kiellettävä ja että asia on käsiteltävä kiireellisenä, koska kuntayhtymän jäsenkuntien on laadittava tilinpäätöksensä tilikautta seuraavan maaliskuun loppuun mennessä.

Lapin hyvinvointialueen valituksen perusteluissa on näkemyksenä esitetty, että yhtymävaltuusto olisi ylittänyt asiassa toimivaltansa. Valituksenalainen päätös on hyvinvointialueen näkemyksen mukaan Laki sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaannpanolain 39 § 1 momentin vastainen, koska päätös on tehty ko. voimaannpanolain 21 §:n mukaisen määräajan 28.2.2022 jälkeen ja koska tuolla päätöksellä on merkittäviä hyvinvointialuetta sitovia vaikutuksia.

Valituksessa vedotaan myös valtiovarainministeriön kunta- ja aluehallinto osaston sekä kirjanpitolautakunnan hyvinvointi- ja kuntajaostojen lausuntoihin, joiden mukaan peruspääoman alentaminen ei ole mahdollista kuntayhtymän alijäämää katettaessa. Valituksessa todetaan, että vaikka valituksenalaisessa päätöksessä ei puhuta alijäämän kattamisesta alentamalla kuntayhtymän kuntayhtymän peruspääomaa, kyse on hyvinvointialueen kannalta käytännössä samasta asiasta.

Simon kunta antaa seuraavan selityksen perusteluineen:

Länsi-Pohjan sosiaali- ja terveystalvelujen ja sairaanhoitopiirin kuntayhtymän yhtymävaltuusto on kokouksessaan 29.11.2022 § 48 päättänyt:

- 1) alentaa kuntayhtymän peruspääomaa 14,0 miljoonasta eurosta 2,5 miljoonaan euroon, ja että
- 2) kunnat maksavat mahdollisen alijäämän tilinpäätösvuoden ja sitä edeltävän kahden vuoden kuntalaskutuksen suhteessa

Kyseessä on samassa pykälässä ollut kaksi erillistä päätöstä, joista ensimmäisessä kuntayhtymän peruspääomaa on päätetty alentaa ja toisessa on päätetty, miten mahdollinen kuntayhtymän alijäämä katetaan ja miten kyseinen alijäämän laskutus jaetaan kuntayhtymän omistajakuntien kesken.

Simon kunta on osaltaan toiminut Laki sosiaali- ja terveydenhuoltoon ja pelastustoimeen koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaantulon 33 §:n mukaisesti ja Länsi-Pohjan sairaanhoitopiirin valtuuston päätöskohdan 2) mukaisesti ja maksanut joulukuussa 2022 ajallaan osuutensa kertyneestä alijäämästä sairaanhoitopiirin valtuuston päätöksen mukaisesti. Tämä kiistatta osoittaa, että valituksen tekijän esittämä näkemys siitä, että alijäämä olisi katettu peruspääomaa alentamalla, ei pidä paikkaansa.

Laki sosiaali- ja terveydenhuoltoon ja pelastustoimeen koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaantulon 616/21 (myöh. voimaantulolaki):

”33 § Kuntayhtymän taseeseen kertyneet ali- ja ylijäämät Edellä 20 §:ssä tarkoitettujen kuntayhtymien ja HUS-sairaanhoitopiirin jäsenkuntien on katettava kuntayhtymän taseeseen kertynyt alijäämä kuntalain (410/2015) säännösten mukaisesti ennen kuntayhtymän siirtämistä hyvinvointialueelle ja HUS-yhtymään.”

Laki sosiaali- ja terveydenhuoltoon ja pelastustoimeen koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaantulon 39 §:n 1 momentin mukaan yhtymävaltuusto ei voi saman lain 21 §:ssä tarkoitetun selvityksen antamisen jälkeen päättää asioista, joilla olisi merkittäviä hyvinvointialuetta sitovia vaikutuksia, paitsi jos päätöksentekoa ei voida asian kiireellisuuden vuoksi lykätä tai jos hyvinvointialue antaa päätökselle suostumuksen.

Hallituksen esityksessä 241/2020 vp todetaan ao. pykälän yksityiskohtaisissa perusteluissa, että säännöksen on tarkoitus rajoittaa siirrettävän kuntayhtymän viranomaisen toimivaltaa sellaisissa luonteeltaan periaatteellisissa, uusissa tai laajakantoisissa asioissa, joista päättämisen olisi katsottava kuuluvan hyvinvointialueelle. Kuntayhtymän peruspääoman alentamisen ei voida katsoa kuuluvan edellä mainittuun kategoriaan päätöksiä. Peruspääoman alentamisen ja siitä päättäminen on myös hallituksen asiasta annetun lain perusteluiden perusteella katsottava olevan kuntayhtymän omassa päätösvallassa oleva asia ja perustuu perustuslain takaamaan kunnalliseen itsehallintoon. Samalla perusteella voidaan katsoa peruspääoman alentamisen vahvistavan hyvinvointialueiden aloittamisen myötä jäsenkuntien tiukentuvaa taloutta, joka on kuntien velvollisuus niin kuntalain kuin perustuslain perusteella.

Hallintovaliokunnan lausunnossa 12/2021 vp todetaan kuntayhtymän alijäämän osalta kuntalain 110 §:ään viitaten, että kuntayhtymän alijäämän kattamisvelvoite ei ole seurausta hyvinvointialue-uudistuksesta, vaan olemassa oleva velvoite. Samaisen lausunnon mukaan alijäämän kattamissäännöstö kannustaa suunnittelemaan sairaanhoitopiirien taloutta kestävästi, koska vastuu alijäämistä ei siirry hyvinvointialueelle. Sääntely vähentää hyvinvointialueen taloudellisia riskejä. Eli voidaan todeta, että hyvinvointialueen taloudelliset riskit ovat tulleet turvatuiksi kuntayhtymän jäsenkuntien katettua kuntayhtymän alijäämän.

Kuntayhtymän peruspääoman alentamisen ei voida katsoa aiheuttavan voimaantulon 39 §:ssä mainittuja merkittäviä hyvinvointialuetta sitovia vaikutuksia eikä vaikuttavan negatiivisesti hyvinvointialueen talouteen, vaan kyseessä on alijäämän kattamisvelvoitteesta erillinen, kuntayhtymän päätösvaltaan kuulunut asia, kuten asiasta on jo aiemmin todettu.

Edellä esitetyn perusteella Simon kunta katsoo, vastoin Lapin hyvinvointialueen väitettä, että Länsi-Pohjan sairaanhoitopiiri ja sen yhtymävaltuusto ei ole ylittänyt asiassa toimivaltaansa päättäessään alentaa kuntayhtymän peruspääomaa 14,0 miljoonasta eurosta 2,5 miljoonaan euroon vaan on toiminut sillä toimivallalla, joka sillä on asiassa ollut. Lapin hyvinvointialueen valitus Länsi-Pohjan sosiaali- ja terveyspalvelujen ja sairaanhoitopiirin kuntayhtymän valtuuston päätöksestä 29.11.2022 § 48 tulee hylätä.

Esittelijä Kunnanjohtaja Vivi Marttila

Päätösehdotus Kunnanhallitus päättää antaa oheisen valmistelutekstin lausuntona selitykseksi hallinto-oikeuden selityspyyntöön ja toteaa, että Lapin hyvinvointialueen valitus tulee hylätä. Pykälä tarkistetaan kokouksessa.

Päätös Hyväksyttiin.

Kunnanhallitus 13.11.2023 § 298

Valmistelija Kunnanjohtaja Vivi Marttila:

Pohjois-Suomen hallinto-oikeus on antanut 17.10.2023 päätöksen, jonka perustelujen mukaan Länsi-Pohjan Sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymän yhtymävaltuuston päätös 29.11.2022 § 48 on kumottava.

Meri-Lapin kuntajohtajien johtotiimissä on 8.11.2023 todettu, että kuntien näkemys poikkeaa hallinto-oikeuden päätöksestä, joten hallinto-oikeuden päätökseen tulee hakea muutosta korkeimmasta hallinto-oikeudesta.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valitus valituslupahakemuksineen on toimitettava korkeimpaan hallinto-oikeuteen viimeistään 19.11.2023 mennessä.

Lisätietoaineisto: Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden päätös 17.10.2023

Esittelijä Kunnanjohtaja Vivi Marttila

Päätösehdotus Kunnanhallitus päättää, että Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden päätökseen tulee hakea muutosta korkeimmasta hallinto-oikeudesta ja valtuuttaa kunnanjohtajan laatimaan muutoksenhakukirjelmän yhdessä muiden omistajakuntien kanssa määräjän puitteissa.

Päätös Hyväksyttiin.

Merkittiin, että Helvi Hamari, Tuomo Leinonen ja Esko Tavia poistuivat esteellisenä kokouksesta tämän asian käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi.

Merkittiin, että puheenjohtajana toimi tämän asian aikana Harri Posti ja pöytäkirjantarkastajana Anu Veittikoski Tuomo Leinosen sijaan.

Kunnanhallitus 17.02.2025 § 46  
1878/00.02.01/2023

Valmistelija

Kunnanjohtaja Vivi Marttila

Länsi-Pohjan sosiaali- ja terveystalvelujen sairaanhoitopiirin kuntayhtymän yhtymävaltuusto on 29.11.2022 §:n 48 kohdassa 2 päättänyt, että kunnat maksavat mahdollisen kuntayhtymän taseeseen kertyneen alijäämän tilinpäätösvuoden ja sitä edeltävän kahden vuoden kuntalaskutuksen suhteessa.

Korkein hallinto-oikeus on antanut päätöksen:

"Korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan ja tutkii asian.

Länsi-Pohjan sosiaali- ja terveystalvelujen sairaanhoitopiirin kuntayhtymän yhtymävaltuuston päätökseen 29.11.2022 § 48 liitetty valitusosoitus poistetaan päätöksen kohdan 2 osalta.

Hallinto-oikeuden päätös, jolla sairaanhoitopiirin kuntayhtymän yhtymävaltuuston päätös on kumottu, kumotaan ja poistetaan ja Keminmaan kunnan hallinto-oikeudelle tekemä valitus jätetään tutkimatta."

Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksessä ei suoranaaisesti oteta kantaa alijäämän kattamisen periaatteeseen.

Simon kunta on maksanut oman osuuden katettavasta alijäämästä, 9.195.332,75 eurosta, yhtymävaltuuston päätöksen mukaisesti käytön suhteessa eli 414.805,59 euroa. Kunnan osuus peruspääomasta oli 4,3223 % eli alijäämästä 387.448,87 euroa, mikä on 17.356,72 euroa vähemmän.

Lisätietoaineisto:

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös 18.12.2024

Esittelijä

Kunnanjohtaja Vivi Marttila

Päätösehdotus

Kunnanhallitus päättää merkitä korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksi

Päätös

Merkittiin tiedoksi ja hyväksyttiin.

Merkittiin, että Helvi Hamari poistui esteellisenä tämän asian käsittelyn ja päätöksen teon ajaksi.